

ընտրված հաւատարիմ ան-
ձանց մօտ, որոնք նախապէս
կարող էին օգնել դպրոցների
հոգաբարձութեանց, որ սոքա
հոգային արժանապէս նոյա
պիտոյքն և վայելուչ վիճակի
մէջ պահպանէին նրանց ամեն
կողմից: Այս ընտրած ան-
ձինք կ'կոչվէին թաղական հո-
գաբարձուք, և սոցա պարտ-
քը կ'լինէր աշխատել, որքան
հնար է, աւելի միջոց մատա-
կարարել դպրոցներին:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Թ. Է. Հ. Ր. Ն.

(Թղթակցութիւն «Մեղու Հայաստանի» լրագրի)

Հաստատ աղբիւրից լսեցի թէ
Դավթէժի «Խնայողական ընկերութիւ-
նը» կամենալով բարեկենդանին մի
քանի թատրոնական ներկայացում-
ներ տալ, մի յատուկ պատգամա-
ւոր ուղարկած են արժ. հայր փա-
փաղեանցի մօտ հրաւիրելու թատ-
րոնական վերակազմուած ընկերու-
թեան նախագահելու և նորա ու-
սումնական դուստր Կիւրի Սէլեմին
էլ դերասանութիւն ընդունելու,
որ և սիրով ընդունած են և այժմ
պատրաստվում են ներկայացումներ
տալ:

Թէհրանում էլ այժմ հայր փա-
փաղեանցի աւագ որդու զորմամբ և
գործակցութեամբ կազմուեցաւ փոք-
րիկ ընկերութիւն չորս անձանցից
կազմուած, որոնք են աղա Միքայէլ
Մարգարեանց, լուսանկար Գուրգի փա-

փաղեանց, պա. Հրանտ Ներսէս և
Գրիգոր Խախատեանց, որոնց նպա-
տին է նոյնպէս թատրոնական ներ-
կայացումներ տալ յօգուտ Հայաս-
տանի սովետանշանին: Սոքա իրան-
ցից հաւասար քանակութեամբ զը-
րամագլուխ էլ զրին թատրոնական
ծախուց համար, և հրաւիրեցին տեղ-
ւոյս մի քանի եւանդոն երեսու-
սարդներին դերասանութիւն ընդունե-
լու. և ահա ամսոյս 14-ին մտադիր
են առաջին ներկայացումն տալ զա-
րաբաղցի պ. Մանասի նորաշէն դահ-
լիճի մէջ, որը աղագործարար տեղ
իւր նորաշէն դահլիճն և արժուեցին
թատրոնական ընկերութեանի գործա-
ծութիւն, որի համար հրապարակա-
կան շնորհակալութիւն կ'յայտենմք:
Այս առաջին անգամուայ թատրոնի
նախնի հայր փափաղեանցի հեղե-
նակութիւններէն «Շամիրամ» ող-
բերգութիւնն և «Բարեկենդանի» խաղ-
անուն կատարեցութիւնը:

Այս տեղի ուսումնարանի խնդի-
րն շատ դանդաղ է առաջ գնում
շնորհիւ մի քանի պարսկերէն, որոնք
անշուշտ կ'զգաստանան և թոյլ չեն
տալ, որ նոցա աղագլխաւ գործերն
հրապարակի դուրս գան:

Միւսից և լրագրներում կարգում
ենք, որ շատ տեղերում ձևեր մեծ
քանակութեամբ եկած է մենք
թէհրանի մէջ գեա. դորա երես տե-
սած շունքներ, միայն շատ հետեւ
հիւսիսային կողմի ամենաբարձր սա-
րերի գլխերի վրայ մի փոքր նշմար-
վում է. այստեղ եղանակը համարեա
թէ գարնանային է և երբեմն էլ ա-
մառնային: Ձման փոխարէն՝ մի քա-
նի անդամանձրեւ է եկած և զեկտեմ-
բերի մէջ մի երկու գիշեր միայն
ջուրը սառեց:

Քիւրդերի արշաւանաց մասին
այստեղէլ ամենեւին չէ խօսվում,
ինչպէս երեւում է ամեն բան հան-
դարտած է:

Հ. Բ. Բ. Բ. Բ.

Շ. Ա. Մ. Ս. Ս.

12 յունվարի.

(Թղթակցութիւն «Մեղու Հայաստանի» լրագրի)
Որքան գովել է նոյնքան ուրա-
խալի և միսթարական է, որ գտնվում
են մեր քաղաքի մէջ այնպիսի ան-
ձինք, որոնք համակրում են բարե-
գործութեանց և մասնակից են լին-
ում բարեմիտ և աշխատող ան-
ձանց ձեռնարկութիւններին: Բայց
գիտատարար ոչ շատերն, որոնք
բայի արգելք լինելուց ու վնասելուց
ոչինչ չեն օգնում, իսկ շատ անգամ
էլ վնասեցնում են գործողներին աղ-
գային գործոց մէջ:

Անցաւ 1880 թ. կոյնէժիսի
անհետ ծաւաւ թէլ Մարտանեանցը
սեպտեմբրի գործոց պատճառաւ
լանքարանից եկած էր Շամիրամ,
որը աղագործութեանց ստիպված
սրբազան պարտաւորութիւն համա-
րելով նուիրեց յօգուտ Շամիրամ
մայր եկեղեցւոյ երկու հարկեր ր.,
առաջարկելով շնորհիւ հոգա-
բարձութեան զեկտեմբեր ամսոյ 11-
ին գրաւոր խնդիր հանդիման յիշեալ
նուիրագրութեւն չէ կտրել մօռանալ
է չիլիլ նմանապէս, որ անցեալ
թիւն այդ պարսի մայրը (այժմ
հանգուցեալ) նուիրած է ևս այս
եկեղեցւոյ զանազան յիշատակներ
մինչ հարկեր բուրի:

Վասնորոյ հրապարակաւ յայտնում
ենք ամենախորին յարգանք շնոր-
հակալութիւնը յիշեալ Պ. Մար-
տանեանցին, և խնդրում ենք պա-
տուել «Մեղու» միջոցաւ հրա-

տարակել ի լուր ազգի և մեր շա-
միրամեաց, զուցէ մեր մնացեալ
շամիրամի եղբայրները բացի նախա-
նից զրգված, որոնք որպիսի և իցէ
պատճառով չեն կամեցել օգնել մայր
եկեղեցւոյ շնորհիւ, գոնէ ձեռք
ձեռքի առած միասին մտածենք վե-
րոնորդել քաղաքիս խոխոված հին
եկեղեցւոյն, որին սպանում է շուտ
կամ ուշ քանդվելու, և դրանով
պատճառ կ'լինին աղատման երբ
և իցէ մի օր սովորական երկրաշար-
ժի հարուածի պատճառաւ քանդ-
վածի տակ անցնող անմեղ մանուկ-
ներին և կամակոր ժողովրդին և
աղատ կենանք պատասխանատու-
թիւնից առաջ ևս ստուգուց և մեր
խղճի:

Հոգաբարձուք շնորհիւ եկեղեցւոյ,
Պաշտօն Ներսէսեան, Սաղաթաւ Բէլ Լիւսաբէնց,
Գուրգի Բարեկենդան, Դաւիթ Գեորգիւ:

ԱՂԵՔԱՐԱՐԱՊՈՂ

30 յունվարի.

(Թղթակցութիւն «Մեղու Հայաստանի» լրագրի)

Կարգալով «Մշակի» 9-րդ համա-
րում Աղեքսանդրապօլից հաղորդած
մի սուտ և անտեղի զրպարտութիւն
մեր փոստային նամակարկի վերայ,
մենք, ներքոյ ստորագրողներս
պարտականութիւն ենք համարում
արգարութիւնը վերականգնելու հա-
մար այդ մասին մի բանի խօսք ա-
նել միամտացնելով թէ փոստային
վարչութեան և թէ ընթերցող հա-
տարակութեանը յայտնելով միանգա-
մայն, որ տեղիս նամակարկի պ. Գ.
Բարեկենդանցը ոչ թէ իւր պաշտ-
ոյնի մէջ զեղծութիւն է գործում,
այլ ընդհակառակը, նա շատ բա-
րեկողմութեամբ և ամենայն ճշտու-
թեամբ կատարել է և կատարում է
իւր ստանձնած պարտականութիւնը:

որի փոխարէն մենք հասարակութեամբ
մատուցել ենք յիշեալ Բարեկենդան-
ցին մեր գրաւոր շնորհակալութիւնը
առանձին թերթերով որոնցից ա-
ռաջինը տուել ենք 1878 թ. Երեւո-
նուարի 21-ին, երկրորդը 17-ին և
երրորդը 27-ին յունվարի ներկայ
թիւն: Անց չէ պատահել և ոչ մի
անգամ, որ յիշեալ պարսի նամակի
և յայտարարութեան համար որ և
իցէ վարձատրութիւն պահանջեր և
կամ նամակ վերադարձնէ այնտեղ,
որտեղից որ ստացուած է, ինչպէս յի-
շուած է լրատուն:

Պարզ է, որ այդպիսի մի զրպար-
տութիւն կարելի է միայն չհա-
կացող լրատուի մաշոտ կրքերին
վերագրել:

Խմբագիր տէր, բարեհաճեցեք
ներկայս գետեղել ձեր պատուական
լրագրի առաջնից համարները մի-
նում կանխիկ ընդունելով մեր խո-
րին շնորհակալութիւնը:

35 ստորագրողներ:

ԳԱՂԱՔԱՐԱՐԱՊՈՂ

ԻՐԱՆԻ ԿԱՆՈՒՄԱՐԱՐԱՐ ԽՆԴԻՐ

Իրանի խնդիր համար հրատարա-
կած արտաքին կարգի վարչական
օրէնքները արդէն սկսել են ներդո-
ւել: Պարզամտութեամբ իրանցական
կուսակցութեան կրած հարուածը
խիտ ճնշող տպաւորութիւն է ա-
րել իրանցական հոգւոյն դաշակ-
ցութեան վերայ, որ իւր գլուխը
բարձրացրել էր և կալուածատէրերի
կենացն էր սպառնում: Այս դաշակ-
ցութեան առաջնորդների վերայ ա-
նել յուսահատիչ ներգործութիւն
ունեցաւ: Դաւիթի (հոգւոյն դաշ-
ակցութեան նախագահ) առաջնոր-

թեանը իրանց որդկերանց ամառապա-
կը բաժանում ենք երեք կարգի, որոն-
ցից առաջինը լինելու է 3 ու, երկրոր-
դը՝ 2 ու, և երրորդը՝ 1 ու. իսկ չբաւո-
րանալով 3 իւր Առաջին կարգի ոչ մի ա-
շակերտ չունեցանք երեք. երկրորդը
գի. 5 հոգի, երրորդ կարգի՝ 25 հոգի,
ձերբակալ էլ ունեցանք 15 հոգի: Բայց
բանից դուրս եկաւ, որ իսկապէս ամեն-
քեւ էլ ձիւր վարժ են: Ամբողջ ամի-
սը առաւօտ ու երեկոյ անդադար քա-
րազում յորդորում էր աշակերտներին
թոշակները բերելու մասին և ամեն օր
դատարկ էք մնում: Մէկն ասում է.
«Հայրս ասաց՝ կ'ուղարկեմ, միւսն աս-
ում է՝ «Հայրս ասաց՝ ես իրան (մեղ)
կը տեսնեմ», երրորդը թէ՝ «Հայրս ասում
է՝ եկող ամսին կը տամ», չորրորդը՝ թէ
«Հայրս գիւղին է գնացել, երբ գայ, կը
տայ», հինգերորդը թէ՝ «Հայրս հիւանդ
է», վեցերորդը՝ «Հայրս ասում է, ինձ
փող ունի և տուել, որտեղ, եթէ ներքոյը՝
«Հայրս ասում է՝ ինձ անփող կարգաց-
րեմ», վերջապէս ձերբակալմն էլ ասում է.
«Հայրս ասում է՝ եկող ամսին կը
գրքերն ու ամեն բանն էլ դուք պէտք
է տաք, էլ զրգի փող ինչի էք ուղւում:
Դուք նկատում էք, որ դրանց մէջ կան
յոյս (ոչ թէ փող) տուողներ և ոչինչ չը
տուողներ. բայց դիմեք յուսարի աշա-
կերտները ինչպէս են թոշակ բերում:
Ութ օր անցնում է, 45 հոգուց մէկը՝ 1
ուրբալ է բերում, 10 օր անցնում է՝
մէկը 25 կոպ. դրքի փող է բերում, և
այնչէ: Այն ինչ զարդը ամսական 30 ու.
անհրաժեշտ ծախս ունի, այն է՝ դպրո-

ցական տան ամսական վարձ՝ 20 ու.,
վերակացուի՝ 5 ու., ծառայի՝ 2 ու., մը-
նացած 3 ուրբալ: Եւ ու մանր ծախքի
Ասացեք խնդրեմ՝ օգնող պէտք է կառա-
վարուի դպրոցը: Կանայ ակամայ դու-
ք էլ վնասվում յուսահատութեամբ էք, թու-
լանում էք հոգւով և դպրոցը համարում
է ամենացաւալ, ամենապարտաւոր վիճա-
կին: Դպրոցը միայն մի աղբիւր ունի,
այն էլ հին տարուայ վերջանալու հետ
խաղաւ ցամաքեցաւ: Այդ աղբիւրը մեր
դպրոցի համայնուս եկեղեցին էր, որ ամ-
սական վճարում էր 10 ուրբալ, և, ո-
րից դպրոցը զբոսանաւ, այն պատճա-
ռով, որ մենք անցեալ 1880 թ. ամսական
վերջը հրաժարական տուինք նոյն եկե-
ղեցւոյ երեսփոխանական պաշտօնից, դա-
նաղան խաղաղութեան ընկերակցի ու չար-
ութիւնների հանդիպելով: Ի զգու. համա-
մասնեք այստեղ մեր հին ու նոր դեպ-
րոցի նախնական դրութեանը: Հին դեպ-
րոցին եկեղեցին վճարում էր ամսական
10 ու., որ նորին այլ ևս վճարելու չէ,
ինչպէս երկու ամիս առաջ խոսում էին
ժողովրդից մի քանի նշանաւոր հաստա-
ղութներ: Հին դպրոցը եկեղեցւոյ դա-
րում գտնուելով՝ շնորհիւ ամսական վարձ չէր
տալիս. իսկ նորը ամսական 20 ու.
վարձ է վճարում: Հինը վերակացուի
ուժիկ չէր տալիս, նորը 5 ու. է վճա-
րում: Եւ այդ պատճառներով հին դեպ-
րոցի ուսուցիչները շատ թէ քիչ ուժիկ
էլ էին տալում միշտ, իսկ մենք ոչ մի-
այն չենք ցանկացել ու ոչ մի կողմի
գէթ դպրոցի համար չենք ստացել, այլ
ինչպէս ասացինք, դեռ պարտք էլ ու-

նենք: — Ահա այն պատճառները, ո-
րոնք ամեն մանկանցուի կարող են
յուսահատեցնել: Եւ ինչպէս չ'յուսահա-
տուի մարդ, երբ կէս ամսում 1 ուրբա-
լով է ստանում, երբ դուրս գնացող
աշակերտը ամսական վարձ էլ հետն է տա-
նում, և այդ բաւական չէ, դեռ ստացած
գրքերի ու դասական պիտոյքների գինն
էլ հետն է տանում և մեղ դաւաճառ-
ների մօտ պարտքի տակ թողնում:

Բայց մենք չ'կամենալով մեր աշխա-
տանքները ապարդիւն կորցնել՝ վճա-
րել մի ամիս ևս իրանաւ, դուցէ մի
կերպով կարողանանք մի քանի ուրբալ
էլ թոշակներ ստանալ: Բայց ոչ, յուն-
վար ամսին էլ ոչինչ չ'ստացանք, թէպէտ
նորեկ աշակերտներ դարձեալ ունեցանք:
Երբ մարդ յուսահատվում է, անձնատա-
րութեան է դիմում. իսկ ուսուցիչը
պէտք է դպրոցը փակել: Ահա այն ծանր
ու ողբալի միտքը, որ անցնում էր մեզ-
նից իւրաքանչիւրի գլխով, և որ չէինք
սրտապնդում խօսքով արտասանելու ի-
րար առաջն:

Բայց միթէ ներքի է Հաւաքարի
(չինք ասում Տիֆլիսի) հասարակութեան
պէս մի բաղնամարդ ու բաղնամարդ
ժողովրդի աջօր բանալ մի դպրոց իւր
զաւակների համար և վաղը փակել: Դի-
ցուք թէ այսօր փակուեցաւ այդ դեպ-
րոցը, չէ որ մի քանի տարուց յետոյ
դարձեալ պէտք է մտածել մի այդպիսի
բանալու: Կամ որ աւելի լաւ կ'լինէր
տակ, միթէ մեր մտածած ու ձեռնար-
կած դպրոցը չէր կարող ու պէտք է
բացուած չ'լինէր տակաւին սորանից:

տասը տարի առաջ: Ուրեմն, եթէ մենք
այսօր փակենք, նշանակում է ժամա-
նակ ենք կորցնում, որովհետեւ վաղ թէ
ուշ Հաւաքարում պէտք է և անհրա-
ժեշտ է, որ լինի մի ըստ ամենայնի ա-
ղագլխուս մենք սկսաւորում միայն այս
նախագաւթ թէ Ներսիսեան ու Գա-
լիանեան դպրոցների և թէ գինեաղին-
ների համար: Եթէ մի այդպիսի դպրոցի
պահանջ կայ, և եթէ այդ դպրոցը ար-
դէն հիմնուած է, ուրեմն ամեն կերպով
պէտք է աշխատել նորա ապագան ա-
պահովելու. պէտք է թոյլ տալ, որ նա
հիմն ի վեր տապալի, այլ՝ որ կանգնի
անստան հաստատուն հիմանց վերայ,
իսկ եթէ Հաւաքարի հասարակութիւնն
այնքան զարգացած չէ, որ կարողանայ
գնահատել ինչոր լաւն է, ժամանակի և
կենքի պահանջներին համապատասխան
է, կամ այդ ճանապարհի վերայ է
կանգնած, միթէ ինքը Տիֆլիսի հայ հա-
սարակութիւնը պարտաւոր չէ փոյթ
տանելու նորա պահանջութեան վերայ,
միթէ այդ սուրբ պարտքը դրուած չէ
մեր միւս միջնապարզ դպրոցների վերայ:

Մեր դպրոցը մեծանձ պահանջներ
չունի. նա կարող է կառավարուել շատ
աննշան միջոցներով: Բաւական է, որ
նա ամսական 80 ու. հաստատ աղբիւր
ունենայ, ապա քաջայայտ ենք, որ շա-
տերի աշակին նախանձելի կ'գտանայ:
Այդ դուստրից ամսական 40 ու. դպրո-
ցական ամս, վերակացուի ու ծառայի
վարձ և մանր ծախսերը կ'հոգացուին.
իսկ միւս 40 ուրբալով կարող ենք ու-
նենալ 4 կամ 3 ուսուցիչ: Եւ այս մի-

ջոցներով ոչ թէ մի դասատուն միայն
կունենանք, այլ՝ երկու դասատուն: Այս
դրութեանը արդէն մշտապէս ապա-
հովում է ևս օգուտ գրութեան կ'լինի: Բայց ո-
րովհետեւ մենք սկսաւորում միայն այս
առաջին տարին կարող ենք մեր ձիւ
ծառայութիւնը մատուցանել դպրոցիս,
ուստի մինչև ներկայ ուսումնական տա-
րին լրացնել մեզ անհրաժեշտ է
ամսական 40 ու. ծախսերի աղբիւր:

Դեռ ես յոյս ունենք, որ մեր աղագ-
լիւնք և մասնաւորապէս Տիֆլիսի հայը
և աղագլին հաստատութիւնը, որոնց բաղ-
ղը չ'աղւել է առատութեամբ իւր բոլոր
բարիքը, չեն դանաչ մեր խեղճ դպրո-
ցին այդ նշան միջոցների մի աղբիւր
տալու, որով խրախուսած կ'լինեն այս
նուիրական գործի վերայ աշխատողնե-
րիս և նպատած կ'լինին գործի յուսա-
լաղխութեամբ: Աւելիով է ասել, որ
ստացած նուէրների մասին իւր ժամա-
նակին հաշիւ կ'որուի պարբերական
թերթերի միջոցով: — Արդեօք պէտք է
տեղ հանենք մեր այս խօսքերը, պէտք
արժանապէս, դանեն, թէ պէտք է քաւին
փայտին ամանի ապաւածոտ տեղերը
զգի: 50-ի ցած խեղճ մանուկներ սպա-
սում են մեղ հետ սորա պատասխանին: —

Խոնարհաբար խնդրում ենք
մեր միւս թէ հայ և թէ ուսուցիչ
մեր այս յօդուածը ամբողջութեամբ
կամ համառօտակի բովանդակութեամբ
իրանց է ջերմում հիւրասիրե-
լու:

Յ. Նազարեան:

դր) կաշնաւորուիլը մանաւանդ
երբ տեսան դրա, որ ժողովրդի վե-
րայ այդ լուրը թոյլ տալու որ-
թիւն զործեց և ոչ մի տեսակ ցոյ-
ցի պատճառ չդառաւ: Պարենիլը
(Կրկնակի յայտնի պատգամաւորը)
ամենից առաջ հոգաց ընկերութեան
փողերը տեղափոխելու ապահով տեղ:
Այդ նպատակով նա գնաց փարիզ
ինչպէս ասում են այնտեղ կայ
50,000 ֆրանկ ստերիւնք, և այն-
տեղից ֆրանկֆուրթ-Մայնի վերայ,
որտեղ գաշնակցութիւնը ունի նոյն-
պէս փող: Գաշնակցութեան բոլոր
գումարը հասնում է մօտ 100,000
ֆ. ս.: Ամեն կարգադրութիւնները
արած է, որ Անգլիայում և իրան-
գիայում գտնված գումարները կա-
ռավարութեան ձեռքը չընկնեն, ու-
րովհետեւ երկու կայ որ կառավա-
րութիւնը կ'կամենայ խել գաշնակ-
ցութիւնից շարժումն անելու միջոց-
ները: Այդ գաշնակցութեան մի քա-
նի առաջնորդները պատրաստվում
են գաղթելու Ամերիկա կամ Աւ-
ստրալիա, որ ազատուն են արտաքոյ
կարդի օրէնքները: Երեւի հէնց այդ
նպատակով է գնում Պարենիլը Ա-
մերիկա: Մի և նոյն ժամանակ գե-
ղաշնակցութիւնը իւր գործունէու-
թիւնը չէ գաղափարել, մանաւանդ
այդ գաշնակցութեան կանանց մա-
տուքը որի վրէժն է Պարենիլի քոյ-
րը: Կաւելի կաշնակցութեան տու-
թով տեղի ունեցաւ կանանց մի-
տինգ: Երկու կայի հերոսահիւնը
կանգնում են իրանց հայրենակցին-
րին որ դռն ախտիւն քննի և
հասնեն օրնութեան Միւս-Անտա
Պարենիլին նորա հայրենակցական
գործում: Մի և նոյն ժամանակ այս-
պէս կոչուած «հոգային յայտնիքնե-
րը» կատարվում են, թէպէտ և վեր-
ջին ժամանակներում նոյա թիւը
պակասել է: Վերջին հրատարակած
հաշիւն նայելով յոսմարի 1-ից
մինչև 31-ը կատարուել է 439 յա-
ցանքներ, որոնցից 285-ը վերաբ-
րում են սպանուել նամակներին, այն
ինչ անցեալ տարուայ գեկտմեր
ամսին հաշուած է 800 յացանք-
ներ: Յոյս կայ ուրեմն, որ մէկ կող-
մից արտաքոյ կարդի օրէնքները
միւս կողմից աւելի և զաւգտունի
պաշտօնութիւնից մշակուած աղա-
տութեան և խղճի վերայ հիմնած
ծրագիրը (կառուածատիրոջ և վարձ-
կանի յարաբերութեանց մասին է
պարլամենտին առաջարկած) վերջ
կ'տայ իրանդական խռովութեան և
այդ խղճ՝ ազգը դարեր առաջ
զերկուելով իրանց երկիրներին վերայ
սեպհակամութեան իրաւունքից, չեն
տանջուիլ այսուհետեւ կալուածա-
տիրոջ կամայականութեան կամ բը-
նութեան տակ:

Վիեննայի կեդ-պաշտօնական «Presse»
ըրադիրը հաղորդում է: Գերմանիայի կայս-
րը զիտաւորութիւն ունի գրեթե սու-
թանին, որ ցանկալի կ'ըլնէր թէ թիւ-
բայի և թէ ամբողջ Եւրոպայի օգտի
համար ընդունել յունաց թագաւորու-
թեան և օսմանեան կայսրութեան մէջ
ասանմանը որպէս: համար մօտաւ-

րապէս այն գէշը, որը Բերլինի կոնֆե-
րենցիայում ընդունուեցաւ: Երբ սու-
թանից կ'առաջարկէ պատմական որոշած
ասանման համար այն պէժը, որի մասին
Բ. Գուռը կարող է հասնալուել, այն
ժամանակ կառավարութիւնը թէ հոռու-
տանին և թէ թիւբայի մեղադրողը
հաշիւայի լինել:

Վիեննայից հեռագրում են ֆարիզի
«Journal des Debats» լրագրին: Պարեն-
ի Գուշին Բերլին և Վիեննա գնալը, ա-
ռանց ֆարիզ հանդիպելու, ցոյց է տա-
ւում որ Անգլիայի քաղաքականութիւնը
մօտեցել է Գերմանիայի և Աւստրիայի
քաղաքականութեան: Անգլիան ժամա-
նակաւորապէս հրաժարվում է Բերլինի
կոնֆերենցիայում որոշած թուրք-յունա-
կան ասանման գէժը, քայց ապահովա-
րել է իրեն Գերմանիայի և Աւստրիայի
աջակցութիւնը թիւբայից պահանջելու
նշանաւոր վերահսկող ինքնի մասին: Վի-
եննայի, որտեղ կարող պիտի լինին
Նանին և Մեռնոյի տեղը բռնել: Երեւի
Գրանից կը պահանջեն Արտան և Վլադի-
միրակցութիւնը կ'սկսուի փետրվարի 20-ի
մօտ, Հայցիլի և Գուշին Պոլս գալուց
կտայ: Մինչ այդ գեղաւորները կ'ըն-
կայացնեն Գրան պետութիւնների պա-
տաւորանք նորա 14-ին յոսմարի ուղար-
կած ծանուցագրին:

Լոնդոնի «Daily News» լրագրին հե-
ռագրում են Վիեննայից փետրվարի 9-ին:
Կառավարական չըմանքներում պատմում
են, որ երկու ժամկէտ խօսակցութիւնը
Գուշին և Հայցիլի մէջ համաձայնու-
թիւնով վերջացաւ: Ենթադրում են, որ
անգլիական կառավարութիւնը համա-
ձայնուեցաւ մի քանի զիջումներին
անկու Գերմանիային և Աւստրիային:
Միւս կողմից եթէ Պոլսի բանակցութիւ-
նը անյաւաղ լինի, Աւստրիան ընդունել
է որ Բերլինի պայմանադրութեան վեր-
ջինը կ'ապահով իրանց օգու: Ամեն-
քից հաղորդում են, որ յունաց կառա-
վարութիւնը աւելի խաղաղ է արամա-
դուած:

«Daily News» լրագրը բացատում է
այն լուրը, իրեն թէ Անգլիայի կառա-
վարութիւնը ստացած լինի Ռուսաստա-
նից մի քանի առաջարկութիւններ ա-
սիական թիւբայի լաւանքը մասին:
Այնպիսի աղմուկներով յայտարարած
Հոռում լինելու միտնող կատարուե-
ցաւ խաղաղ կերպով: Ժողովը ընդունեց
ընդհանուր ձայնաւորութեան իրաւուն-
քը:

Վերջին լուրերին նայելով պէտք է որ
քաղաքի ապստամբութիւնը վերջացած
համարել: Եւ այդ ոչ թէ պարսից կա-
ռավարութեան չնարձքով, այլ քաղա-
քի գլխավորների մէջ ծա-
ղած անհամաձայնութեան պատճառով:
Ինչպէս երևում է, չէին իրաւունքային
նպատակներին ծառայել ևս բողոքական
միտնողները:

Իշխան Բելգիայի Պրուսիայի պատ-
գամաւորների ժողովում խօսած ծառի
մէջ տեղ էր: Երկու ժամանակի ըն-
թացքում չի կարելի սպասել պատերազ-
մի: Այդ խօսքի առիթով գրում է կէս
պաշտօնական «Norddeutsche Allgemeine
Zeitung» լրագրը:—Ինչպէս և պէտք
է սպասուէր, յառաջակցները օգուտ
քաղցին այդ խօսքից և հիմայ կան-
չում են ամեն մի պարագայում «Հետե-
ւորար մեղ այլ են հարկաւոր չէ գործի
բանակով: Այսպէս գտնուելով այդ պար-
սից մօտանում են կամ այնպէս են
ձեռնարկում, որ մոտանում են, այն փա-
տ:

որ, որ հաստատ խաղաղութիւնը կարե-
ւել է ապահոված համարել միայն Գեր-
մանիայի այժմեան պատկազմական ոյ-
ժերի ժամանակ: Եթէ միանգամից պա-
կատային Գերմանական զորքը և նորա
պատրաստակամութիւնը կուէր համար,
այն ժամանակը մենք կ'տեսնենք, որ
արդի քաղաքական պարզ հօրիցմի վե-
րայ կ'երկայ խաղաղ, մութ ամ-
պեր:

Սպանիայում ընկաւ կանտալի հա-
խարաւթիւնը: Այդ հախարաւթու-
թեան անդամները ներկայացնում է-
ին երկրի պահպանողական կուսակցու-
թիւնը: Սպանիան թագաւորի հետ
երկարատե խօսակցութիւն ունենալուց
վերջը հաւաքեց ազատամիտ կուսակցու-
թեան պարագլուխները և շուտով կազմեց
իւր հախարաւթիւնը: Այս փոփո-
խութիւնը նշանաւոր է այն կէտից,
որ Սպանիայում թագաւորութիւնը վե-
րականգնելու օրից այս առաջին անգա-
մին է, որ կառավարութեան գէղը աղա-
տամիտ հախարաւթիւնեան ձեռքում է:

ՄԵՂՈՒ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ՄԻԱՅԱՐԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐ-
ԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ)

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 7-ին փե-

տրվարի: «Agence Russe» լրա-
գիրը հաղորդում է. ա. Ան-
գլիացիները իրանց զորքերը
մի քանի նաւանցներով իւրի-
վին Նորին Կայսերական
Մեծութեան Թագաւոր
Կայսեր ֆլիգէլ տախ-
տաններ անմիջապէս նպատ-
քաւանելու համար սովորոյ.
բ. Տարաբոյն օրէնքնե-
րի յեղափոխութիւնը կ'վերա-
բերի օտար մանուկ երկա-
սիրութեանց գրաքննութեան:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ ԲԻՐԺԱ.
9-ին փետրվարի.

Արք. բանկ. 1-ին	95 50
— — 2-րդ	93 25
— — 3-րդ	93 25
— — 4-րդ	93 25
Վեճակհ. 1-ին	224 75
— — 2-րդ	223 —
Արեւ. փոխառ. 1-ին	92 87
» » 2-րդ	93 —
» » 3-րդ	92 75
Ինդոն	25 25
Ինդոն	128 —
Համբուրգ	215 —
Փարիզ	267 —
Ռսկի	7 ա. 73 կ.

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԱՅԻՄԱՅԻՑ մեղ գրում են հետեւե-
լները.
Հայ ընտանիքների թիւը է քաղաքում
ար. 6310 հոգի, իւ. 5690 հոգի, գիւղե-
րում ար. 1298, իւ. 1250, ուրեմն 7608
ար. 6940 իւ., երկու սեւը միասին
14,548.
Պատկերներ թիւը քաղաքում
56, գիւղերում 9, բոլորը 65:

Որինաւոր ամուսնութեան ծնունդ
եղել է քաղաքի մէջ ար. 187, իւ. 176,
իսկ գիւղերում ար. 44, իւ. 38, ընդա-
մենը 442 ծնունդ արական և իգական
սեռի, իսկ ապօրինի ծնունդ չէ եղել:
Ուսումնարանների քաղաքում 3 ար.
սեռի, 2 իւ. սեռի, գիւղերում 2 արա-
կան սեռի, բոլորը 7 ուսումնարան:

Արական սեռի ուսանողներ քաղաքի
մէջ կարգաւորեան ուսումնարանում 271,
Վարդանանի մէջ 150, Լուսաւորչեանի
մէջ հին թաղում 49, Եւրոպոյ գիւ-
ղում 28, Ալգոր գիւղում 33, բոլորը
միասին 531 ուսանողական սեռի: Եղի-
տարեթեան օրիորդական ուսումնարա-
նում 226, Արշալոյս ուսումնարանում
94, բոլորը միասին 320 ուսանող իգա-
կան սեռի, ընդամենը 851 ար. և իւ.
սեռի: Գուցէ 100-ից աւելի հայ աշա-
կերտ ևս լինեն քաղաքական ուսումնա-
րանում:

Քաղաքի մէջ եղել է նշնեցեալ ար.
168, իւ. 148, գիւղերում ար. 22, իւ.
13, ընդամենը 351 հոգի:

— Փոքր Մամաճ գիւղում, որ մէկ ու
կէս ժամ անող ճանապարհով հեռու է
քաղաքից, կան 25 տունից աւելի հայ
ընտանիք, որտեղ զգալով կարօտութիւն
ուսման իրանք իրանց յանձնել են մի
տիրացուի, որ վարդանան ուսումնա-
րանում կարգաւոր է փոքր ժամանակ,
մինչև 20 մանուկներ հայերէն կարգաւ
և զրկ սովորեցնելու: Լաւ էր լինել, որ
թեմական վերատեսուէր այս անական
ուսումնարանը ստնելով իւր իրաւանց
տակ կազմակերպել և տար ուղղութիւն
հերկայ մանկավարժական պահանջներ
համաձայն, որը կ'լինէր կերպական
թանկարկուէր ուսումնարան, միւս մեծ
ցեղ երեք հայաբնակ լաղէի, Օռալ և
Մեծ Մամաճ գիւղերին, որտեղ զը-
նուած են կէս ժամ ճանապարհներով
հեռու, Մեծ Մամաճ արեւմտան, Սա-
ղեղ արեւելան, իսկ Օռալը հարաւային
կողմերում: Սոցա կերպանում գտնվում է
այդ փոքր Մամաճ գիւղը:

Մեր ընթերցողները կը յիշեն որ աս-
կէ առաջ Սոյ Ամեն, Տ. Միքայիլ Ս. Կա-
թողիկոսին կողմանէ առ վարչութիւնն
առաջարկեալ պայմանաց մէկ քանին հը-
րատարակած էինք. այսօր անոնց ամբող-
ջութիւնը կը հրատարակուի որ վեց յո-
դուած է կը բաղկանայ և որուն վրայ
մեր դիտողութիւնը պիտ' ընեմք յաջորդ
թիւերով:

1. Կիւրիկոյ վ. ճակաց Առաջնորդ,
Տեղապահ և Քաղաքի Ներքին Կաթողիկոսը
ինքը կարգէ և Բ. Գլխին հրովարտակ և
այլ պաշտօնական գրեր ստանալու հա-
մար վարչութեան ծանուցանէ: Նոյնպէս
Կիւրիկոյ վիճակաց մէջ Մանանապրու-
թիւնը գործադրելու համար պէտք եղած
պաշտօնականները Կաթողիկոսին ինքը կար-
գէ և Ազգային ժողովներու ընտրութիւ-
նը ինքը վարակայնի և կատարուած ընտ-
րութեանց անգեղակոյն պատճէնը կ'իդր.
վարչութեան գրէ:

2. Կաթողիկոսը Կիւրիկոյ վիճակաց և
Կեղը. վարչութեան միջին միջնորդ, մը
լինի իսկ կրօնական խնդիրները բոլո-
րովին իրեն (Կաթողիկոսին) յանձնուին:

3. Սոյ Աթոռն ինքուրեւ իրանց հա-
մար 4000 ոսկի պէտք կայ, որոյ 2000ը
անմիջապէս պարտաւորել հարկ ԸԼԻԿով,
1500ը վարչութիւնը վճարէ. իսկ 500ը
Կիւրիկոյ վիճակներէն հոգացուի:

4. Սոյ Աթոռ 4 Եւրոպոյ, 8 վար-
դաւոր, 4 տարեւալ, 8 զպիւր և 15
աշխարհական, այսինչին հանդերձ Կաթո-
ղիկոսին 40 միարանի պէտք ունի: Նոյն-
պէս Սոյ Աթոռ Թեմական Ժողով մը
պէտք է ունենայ, որ կը բաղկանայ
Սոյ վանուց միարան կաթողիկոսներէն,
վարդապետներէն և Կիւրիկոյ վիճակաց

Կրօն. և Քաղ. Ժողովոյց Առնանապետնե-
րէն: Այս Թեմական Ժողովը Աթոռն
պիտ' ընէ պարտաւորել և Սահմանադ-
րապէս կազմեալ ժողովոյց հետ խորհրդ-
գակեցելու կամ ընտրութիւն կատարելու
համար երեք տարին անգամ մը պիտի
գումարի:

5. Սոյ Աթոռ առ այժմ 25 գիւղե-
թիկ աշակերտ պարունակող զարդ մը
ուսնեայ որոյ համար տարին 1500 ոս-
կի պէտք է ծախսուի: Սակայն Աթոռը
բնաւ հասցիի աղբիւր չունենալով
150 ոսկեայ ամսաթոյնով մը պէտք է վը-
ճարուի կամ կայսերական գանձէն, կամ
Կեղը. վարչութեան և կամ Կիւրիկոյ
վիճակներէն:

6. Կիւրիկոյ Կաթողիկոսը քաղաքա-
կանապէս աւելի բարձր դիրք մը պէտք
է ունենայ, զոր կեղը. վարչութիւնը Բ.
Գրեմն ստանալու է:

(Հայրենիք.)
Մենք հան առաջին օրը Ասորոց Գեր.
Կաթողիկոսը, Պուլգրայց փոխանորդը և
գեղապետանց թագաւորները Ս. Պատ-
րիարք Հօր չնորհաւորութեան եկան
յԱզգ. Պատրիարքարան:

Երկրորդ օրն ալ Յունաց Պատրիարք-
ական Գեր. փոխանորդը հանդիսւ յԱզգ.
Պատրիարքարան գալով, Ս. Պատրիարք
Հօր կողմանէ պատուով ընդունուեցաւ և
Կրկնակի աղապոյց առաջնորդութեանը
Մայր Եկեղեցի ինչեւիտ աղօթեց և օր-
նեց ժողովուրդը:

Նոյն օրը ժամը 8-ին Ազգ. Երեւոյ-
թանք, վարչական խորհրդականք և քա-
նի մը վաճառականք ի պաշտօնէ Ս.
Պատրիարք Հօր ներկայացան խմբովին
և Ազգային ժողովոյց առնապիտ Մեծ.
Յարութիւն էջ. Մերեմ-Գուրի ի դիմաց
ամենուն համառօտ առնեալանութեամբ
մը Նոր տարի և Մենդեան տանը չնոր-
հաւորելու: Ն. Սրբաւորութիւնը ի պա-
տարանի չնորհաւորութիւն յայտնեց և
Ազգային ժողովոյց և վարչութեան աշ-
խատութեանց ու Ազգին բարօրութեան
համար բարեմաղթութիւնները քրաւ:

Այնուհետև վարչական խորհրդոյ ա-
տենապետ մեծ. Տեղապ. էջեղանի Կու-
սոփեան յանուն վարչութեան կրակ-
տաղիտութիւն յայտնեց Ս. Պատրիարք
Հօր որ վարչական գործերը զիւրեւ
համար սկսած է վարչութեան նստուիւ
նախապէս առանց իւր հիւանդագին
վիճակը նկատողութեան առնելու: Յետ
այնորիկ բազմականաց անուշ հրապո-
ւով, ամեն ոք իւր տեղը վերադարձաւ:
(Հայրենիք.)

Խմբագիր Պ. ՍԻՄԵՆՍԵԱՆՑ.
Հրատարակել է ԷՆՖԻՄԱՅԵԱՆՑ:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մամուլի տան է, և շուտով
լոյս կտանի և կ'ուրարուի
իւր բաժանորդներին «Մատ-
աւոր» Ֆիլիքեական և բարոյա-
կան ինքնակրթութիւն գիր-
քը հեղ. Ջոն Մարկարոյ Բը-
էկիլի, թարգմ. Գրիգոր Շահ-
բուրաբեանի:

4-7

ԲՆԱՐԻԿ ՄԱՆԱԿԱՆ

Գիրքը լոյս տեսաւ և լաճաւ
վում է Տիֆլիսի բոլոր հայ-գրա-
տներում և առ այժմ հետեւեալ
գաւառական քաղաքներում—Վրա-
րու, Եւրու, Ախալքալաքում, Զա-
քաթալում, Գանձակում, Երևանում
և ինձ մօտ. հասցէն. Тифлис. Учи-
телю Александру Араптыанцу, Фоми-
ная улица № 15, д. Гр. Дарнишова.
Ամեն տեղ գիրք 40 կոպ. է, գումա-
րով աւանդներին գիշումն կ'ըլնի:
Աղէք. Արարատեանց:

